

IL TGIT SUTSILVAN

FARERA

Las ligidas digls 3 da marz

Par las ligidas da Farera digls 3 da marz 2026 sametan a disposiziùn igls savundànts candidats par egna ulteriura legislatura: *Markus Niederdorfer* sco parsura communal, *Flurin Stoffel* a *Christoph Schick* sco suprastànts.

Igl vean anc ancuretg candidatas a candidats pigls dus posts vacànts an la suprastànta. Interessadas ad interessos pon s'anunztgear tier la canzleia comunala. Quella dat infurmaziùns davart igls ufezis d'adamplir. Las candidaturas vignan publitgeadas agl messadi pigl tarvaschegns digls 3 da marz. Igl tarvaschegns à liac a las 19.30 an la tgea da scola a Farera. (fmr/bt)

HOCKEY

Igl EHC Seglias gudogna a la fegn da la stagiùn regulara

Igl EHC Seglias à conclus la stagiùn regulara cun egna victorgia parschuadainta dad 8:2 ancunter igl SC Bäretswiler a sutastrescha cun quegl la sia buna prestaziùn da squadra.

Igl EHC Seglias à antschiert bagn igl gioi ancunter igl SC Bäretswiler a Bäretswil igls 3 da favrer 2026. El à agieu bagn cun egna defensiva stabila ad àn strusch purschieu schànzas a la squadra turitgesa. Suainter 16 minutas e'gl sto *Andreas Gujan* c'à marco igl ampren punct. Poc ple tard e'gl sto *Marco Simeon* c'à dumagnieu igl gioi da puder cun 2:0.

Igls da Seglias en ear stos dominànts durànt igl savund tearz. Las tutganodas da *Marc Kaufmann* a *Tino Kunfermann* àn procuro bòld par relaziùns cleras, avànt ca *Marc Riedi* ad *Andri Stöhr* àn anc augmanto igl avantatg. La squadra da Seglias à betga pears igl fil, malgro igls dus puncts incassos.

Agl tearz tearz e'gl sto *Jann Menn*, *Dario Lütcher* ad anc egn'eada Tino Kunfermann c'àn do la taimpra agl resultat final. Sco miglier giujeader e vagnieu ligieu *Sascha Rüedi* c'à realiso dus assists a parschuadiu cun realisar plirs puncts. Cun quella victorgia saqualifitgescha l'amprema squadra digl EHC Seglias par antrar an la runda digls campiùns. Sco avversari prevasevel igls spetga là igl HC Seetal. (bj/bt)

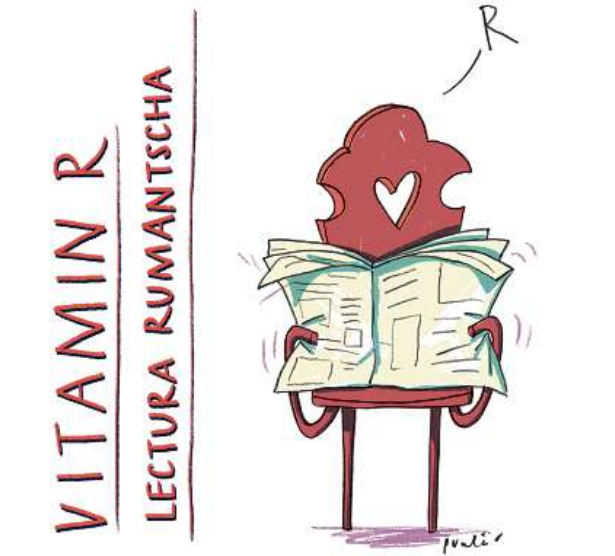

Igls giujeaders digl EHC Seglias salegran a Bäretswil da lur victorgia a la qualificaziùn da stger antrar an la runda digls campiùns.

FOTO BENEDIKT JOOS

Agl «Tgit sutsilvan» dat la redacziùn da la FMR eanda par eanda egn sguard sen pintgas a gràndas novitads or digl teritori sutsilvan. La FMR selecziunescha a redegà quels texts a publitgescha els an La Quotidiana.

inserat

Igls umens digl fatg Lukas Kobler, James Glover, Giovanni Kappenberger a John Turner (da san.) àn preschanto lur ideias davart igls prievels natirals caschunos da la midada digl clima, anvidos da Barbara Beer (amiez), manadra da l'uniùn Paradisea.

FOTOS BARTOLOME TSCHARNER

Damains nev, daple plievgia a daple setgiras

S'augmaintan igls prievels par viver an las muntognas parveia da la midada climatica near dat quella ear schànzas pigls muntagnards? – Da quellas amparadas en vagnidas tematisadas a Spleia agl ravugl d'egn'ocurenza da l'uniùn Paradisea.

BARTOLOME TSCHARNER/FMR

Las regiùns alpinas en actualmeing sutapost a las consequenzas da la midada digl clima c'augmainta igls prievels natirals an las muntognas. Par tematisar quellas à gieu liac igls 7 da favrer 2026 a Spleia egna scuntrada cun parsunas digl fatg.

An sieus pled da bagnvagnieu a la sissàntegna d'auditurs à *Christian Simmen* preschanto gl'ampren l'uniùn Paradisea, numnada tanor igl glatscher digl Paradies. «Quegl e egn'uniùn furmada digls vaschinadis agl nord ad agl sid digl San Bernardino: Sur, Valragn, San Bernardino, Mesocco a Soazza», à igl parsura da Spleia getg. «Ella à l'intenziùn da far pùnts sur igls cunfegns linguistics cun far barats da sculars, stgafir mieds da scola adatos ad organisànd ocurenzas cuminevlas.»

Quater parsunas digl fatg

La forza iniciala da quella e la dozenta *Barbara Beer*, oriunda da San Bernardino. L'uniùn Paradisea vean sustanida digl Reallabor San Bernardino, la cooperativa da tres scolas òltas c'acumpognan la lavur szientificameing. «Dantànt e'gl ancunaschaint, ca las regiùns muntagnardas reageschan ple santevlameing a la midada digl clima c'otras», à Christian Simmen aschunto, manzunànd ca Spleia vegi fatg atgnas experienztes an que gro cun l'inundaziùn digl Hüscherbach igls 2019 a cun tànts prievels da lavegnas a bovas.

Par raschunar davart las sfidas a las schànzas da la midada digl clima a par antretschar ear la populaziùn à Barbara Beer anvido quater parsunas digl fatg: igl glaziolog *Giovanni Kappenberger*, igl geolog *James Glover*, igl forestal *Lukas Kobler* ad igl canzlist *John Turner*.

La Svizra pudess easser egn bün exaimpel

«La midada digl clima e evidainta», à Barbara Beer getg, parquegl stotg'ign ussa s'ocupar cun las sias consequenzas. Giovanni Kappenberger, glaziolog a climatolog da San Bernardino, à luvro passa 30 ons par MeteoSvizra. Sco tal à'l masiro diferaints glatschers an Svizra ad observo igl svilup an tutas regiùns muntagnardas digl mund, cunstatànd ca la situaziùn agl Himalaja segi ànc mendra ca tier nus: «Nus eassan ànc privilegieus, parquegl stuesan dar egn bün exaimpel.» Quegl ca partutgi masiras efectivas cunter igl mendramaint climatic. Lez e vasevel surtut observànd la ratratega digls glatschers. Sco exaimpel à'l numno la sperdita da volumen digl glatscher digl Clariden c'el masira da 35 ons annà. Lez vegi pears igls 2022 – 23, an tearma da me egn on, 10 % digl sieus volumen.

«Natrìalmeing pon ign suponer, c'igls glatschers saratargevan ear digl tains digl Ötzi. Me c'igl eara alura betg aschi tgöld ad igls prozess capitavan betg aschi dabort sco oz. Igl e las mi-

La manadra da l'uniùn Paradisea Barbara Beer à discuto las consequenzas da la midada digl clima cuagl president communal da Spleia Christian Simmen.

dadas speartas ca caschùnan problems», à Giovanni Kappenberger declaro. Quegl munti stress par la natira a pigls carstgàns. «Nus vagnagn ad aver blears disturbis.» Tut ca stotgi s'adatar agl clima ple tgöld a setg. L'aria ple tgölda po absorbar daple umiditad. Quella caschùna d'egn mán daple plievglas fearmas a da tschel tains da setgira. L'umiditad digl taratsch vegi saredutgieu par var 10 % digls ons 80 annà, quegl ca vegi egn efect sen las funtànas. Igl cunfegn da nula gros e s'ulzo da 420 meters sur mar a 900 meters.

La schaltira sagliainta la crapa

Igl geolog a dozent da la Scola òlta spezialisa-da digl Grischùn James Glover pregi, c'igl vigni a dar daple curdadas da crapa a da muntognas agl avagnir parveia digl carschaint da la plievgia. Leza augmainti la pressiùn an las fessas da la crapa a la schaltira sagliainti ella. Quegl carschainti l'activitad da la crapa an la grepa. Parquegl vegi'gl da vagnir revidieu las tgartas da prievels. Sco positiv valitescha James Glover ca las regiùns alpinas ple bassas vignian ad aver ple pocas lavegnas.

Igl göld e igl schurmetg ple bünmartgieu

Lukas Kobler, igl manader supleànt digl Ufezi par gölds a prievels natirals à referieu cun grànda savida sur digls prievels ad evenimaints ca vignan registros an egn cataster aposta. Igl ufezi calculeschi igls prievels savund igl «management integral da restgs», ca cumpeglia tut igls prievels natirals pussevels, cun la fegnamira da minimar restgs a prievels. Igl ufezi sustegni igls vaschinadis cun cunzegls a gidi a refar dons da l'infrastructura. A basa da lur calculaziùns ve-

gnian las tgartas da prievels adatadas a la midada digl clima. «Quella mida situaziùns localas, mo ear las pratensiùns da la populaziùn.»

Pigl forestal resta igl göld igl miglier a ple bünmartgieu schurmetg cunter prievels natirals. Da tgirar egna hectara göld da schurmetg custi forsà 40 000 – 50 000 fràncs, mo da far dustànzas da quella masira custi dalùnga egn miliùn. Lukas Kobler pregi ear, c'igls gölds da pegns vignian sut squetsch an regiùns ple bassas ad igl cunfegn digl göld vigni a saspustar anviers l'òlta. Par sasirar cunter barschamaints da gölds promova igl Cantùn da biagear butschidas d'aua da stizar agls gölds.

Igls custs pigl schurmetg en sainza masira

John Turner e canzlist digl vaschinadi da Valragn digls 2016 annà a dispona d'egna buna survesta digls prievels natirals an la valada. El à preschanto igls numerus projects digl vaschinadi par prevagnir a tals. Egn grànd project, ca vean realiso actualmeing, e quel ancunter auas gràndas a Spleia. Lez custi var 6,8 miliùns fràncs, digls quals igl vaschinadi vegi la finala ànc da purtar 1,7 miliùns fràncs. A Medel e'gl planiso egn rampar cunter lavegnas a bovas par radund 9 miliùns fràncs. Lez pudess rataner 190 000 meters cubics material. Egn oter project partutga egn rampar da sviamaint agl Chrütelitolbel ca vean a custar 700 000 fràncs. «La finala e'gl propi ascheia, c'igl vaschinadi fuss mena agl cass da dumagnear igls custs, c'igl sadat digls prievels natirals sainza igl sustegn d'utro», e stada la conclusiùn da John Turner a quella serada a Spleia c'à musso las sfidas futuras digls abita-dis an las muntognas.